

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: L 10, 25 – 37

Text: L 14, 1 – 6 *Jednou v sobotu vešel Ježíš do domu jednoho z předních farizeů, aby jedl u jeho stolu; a oni si na něj dávali pozor. Tu se před ním objevil nějaký člověk stížený vodnatelností. Ježíš se obrátil na zákoníky a farizeje a otázal se jich: "Je dovoleno v sobotu uzdravovat, nebo ne?" Oni však mlčeli. I dotkl se ho a uzdravil jej a propustil. Jim pak řekl: "Spadne-li někomu z vás syn nebo vůl do nádrže, nevytáhnete ho hned i v den sobotní?" Na to mu nedovedli dát odpověď.*

Když jsem studoval v Německu na teologické fakultě v Tübingen, pozval mě o Vánocích na večeři sám velký profesor Ebehard Jüngel. Někdo by si to pokládal za čest, já jsem však propadl panice. O čem si budu se slovutným teologem povídat? Navíc, když moje němčina byla velmi špatná. Naštěstí jsem měl v kapse pozvání ke středovečernímu stolu také od jiné evangelické rodiny, a tak jsem možná trochu nediplomaticky pozvání páně profesora s díky odmítl. To Ježíš byl jiný kabrňák. Ten klidně přijal pozvání k jednomu z předních farizeů. Mohl to být sám představený synagogy nebo třeba člen synedria. Šlo tedy o něco jako pozvání k církevnímu hodnostáři na nedělní oběd. V židovstvu to byl neméně slavnostní oběd sobotní, na který byli po synagogální bohoslužbě zváni zejména cizí učitelé, kteří měli výklad v synagoze. Já, ocitnout se v takové společnosti, tak ani nepípnu, nebo alespoň nemluví o kontroverzních tématech. Dával bych si pozor na každé slovíčko, které řeknu, abych někoho neurazil, nikoho se nedotkl a neuvedl sám sebe do špatného světla. Rozhodně bych měl za to, že musím dát najevo svou nesmírnou vděčnost za pozvání a s tím i určitou zavazující loajalitu vůči hostiteli.

Ne tak ovšem Ježíš. Ten se rozhodně nenechá podobnou situací stresovat. Jednak proto, že nedělá rozdíly mezi lidmi a sám se před nikým neponižuje ani nepovyšuje. A také proto, že mu nejde o udržení osobní prestiže a důstojnosti. Jistě, mezi přáteli se i já dovedu uvolnit a cítit se bezpečně a svobodně. Ale atmosféra na sobotní hostině, které se účastnil Ježíš, byla opravdu dusná. O tom se zmiňuje i dnešní text. Čteme, že si na něj dávali pozor. Možná si řeknete, proč Ježíš vůbec takové pozvání přijal? Ovšem Ježíš, tak jako se nevyhýbal stolování s celníky a hříšníky, tak se nevyhýbal ani stolování s farizeji a zákoníky. Zřejmě si nevybíral společnost na základě svých preferencí a sympatií, jak to děláme my, že jdeme jen tam, kde nám bude dobře. Ježíš se necítil ohrožen společností vážených a možná i někdy namyšlených farizeů a zákoníků. A hlavně se necítil být svázán a nesvobodný ve svých projevech a názorech s ohledem na přítomné osoby. To je něco, co mě na Ježíši fascinuje a co u něj obdivuji.

A v té dusné atmosféře, kde se vzal, tu se vzal, objevil se před nimi člověk stížený vodnatelností. Tak alespoň jeho chorobu diagnostikuje lékař Lukáš, autor evangelia, aniž by řešil, jak se tam ten člověk vlastně dostal. Prostě najednou je tam, viditelně oteklý čili vodnatelný a tím i budící pozornost. Ježíš, když jej spatří, obrátí se nejprve na zákoníky a farizeje. Uzdravit či neuzdravit? Otázka, které bych se já v takové chvíli zcela jistě snažil vyhnout. Kdybych uměl uzdravovat jako Ježíš, asi bych na nemocného nenápadně mrknul, aby jako počkal venku, že až dojím, tak za ním přijdu, a tak aby to nikdo neviděl, ho tajně uzdravím. Tak bych to viděl já. Ale Ježíš udělá to, čeho jsem se nejvíc obával. Obrátí se na ty, před nimiž by se měl mít na pozoru a nahlas vysloví tu nejkontroverznější otázku, která v dané chvíli visí ve vzduchu. „Je dovoleno v sobotu uzdravovat nebo ne?“

Abychom tomu rozuměli, pro farizeje a zákoníky není problémem samotné uzdravení, nýbrž ta sobota! A protože uzdravování je práce, nesmí se dělat v sobotu. V předešlé kapitole Lukášova evangelia slyšíme dokonce představeného synagogy hromovat: „Je šest dní, kdy se má pracovat; v těch tedy přicházejte, abyste byli uzdravováni, a ne v den sobotní.“ Podle farizeů a zákoníků je nejdůležitější hlavně neporušit příkázání o sobotě. Tzn. nejlépe v sobotu nedělat nic! A je vlastně jedno, zda jde o zlo nebo dobro. Prostě nic. Kdo nic nedělá, nic neporuší. A v jedné z evangelijních verzí příběhu tu otázku Ježíš skutečně takto postaví. „Je dovoleno v sobotu činit dobře či zle?“ Víme, že jsou situace, kdy nečinit nic rovná se konání zla. Ovšem ani v této chvíli zákoníci a farizeové nic neučiní. Nevysloví svůj názor. Čteme: „Oni však mlčeli.“ Jde z jejich strany o alibistické mlčení. Možná, že ten nemocný byl

jedním z nich. Mají mu jako přátelé přát uzdravení, dát za pravdu Ježíšovi a projevit laskavou tvář? Nebo mají tváří v tvář nemocnému trvat na své tvrdosti a přísném pojetí zákona a učinit z Božích příkázání nemilosrdný bič na všechny postižené? Tím by ovšem odhalili svou nelidskou tvář a vrhli stín nemilosrdnosti i na Boží zákon. A tak alibisticky mlčí. Myslí si, že se tím vyhnou nepříjemné konfrontaci jako já, když jsem se chtěl vyhnout setkání se slovutným profesorem. Ale i mlčení křičí a výmluvně prozrazuje nestatečnost či neupřímnost.

Ježíš si na svou otázku i na farizejské mlčení sám odpovídá činem. I dotkl se ho, uzdravil jej a propustil. A zákoníkům pak řekl: „Spadne-li někomu z vás syn nebo vůl do nádrže, nevytáhnete ho hned i v den sobotní?“ Jak se otázka promění, nejedná-li se o cizí neštěstí, ale naše vlastní nesnáze či zájmy! Vlastního syna, nebo dokonce i jen vlastní dobytče bychom jistě z jeho šlamastiky vytáhli, i kdybychom pro to měli vymyslet nový výklad zákona. Protože tu najednou vystupuje do popředí náš osobní zájem. Proč bychom se však měli nějak osobněji angažovat v záchraně bližního, který podle našeho mínění není dost bližní na to, abychom dali průchod svému milosrdenství?

Farizeové jsou v těžkém postavení. Chtějí hájit své přísné pojetí zákona a zároveň nechtějí vypadat jako nelaskaví a nemilosrdní. Co mají dělat? A tak mlčí. V jejich víře se dostává do rozporu milování Boha a milování bližního. Dodnes to tak někteří vyznavači víry mají. Milování bližních prý musí jít stranou, když je třeba uvádět do světa Boží řády. Šíření pravé víry podle nich musí jít i přes mrtvolu. Žádné ohledy na člověka. Ale není to jenom záležitost radikálních náboženských fanatiků. I z druhé strany se ozývá: Když se nepodrobíte našim zákonům a řádům, nebudeme vás mít rádi a nebudeme mít s vámi slitování. Ve skutečnosti však jde stále o tutéž stranu. Stranu vlastní pravdy a zákona, kde není místo pro lásku a pro milost. Skutečný protipól k této pozici tvoří jiný extrém. Zdanlivá láska a tolerance bez hranic, bez pravidel, bez zákona, bez řádu.

Ani jedno z toho nezastává Ježíš. Pro něj zákon a láska nepředstavují nesmiřitelné a protichůdné póly. Pro něj je láska shrnutím zákona. A to láska jak k Bohu tak i k bližnímu. Jeho dvojpříkázání lásky je nedělitelné: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své mysli a z celé své síly a miluj bližního svého jako sám sebe!“ Pro Ježíše tedy svěcení sobotního dne, jakožto plnění Božího zákona není v žádném rozporu s milosrdenstvím a láskou. Naopak. Nejlepším způsobem jak naplnit příkázání o sobotě je prokázání lásky k bližnímu, jejímž projevem může být v Ježíšově případě uzdravení nemocného člověka.

Stále jsou na světě lidé, kteří to neumí skloubit dohromady. Příslušníci různých náboženských skupin, evangelíci a katolíci, politici a prostý lid, či i jen rodinní příslušníci mezi sebou. Ze zákona, práva, pořádku a z lásky, milosrdenství a respektu neumíme poskládat harmonický akord. Vždycky nám něco neladí. Vždycky někde něco trčí. Vždycky někde něco přetéká, natéká. Ježíši, který přinášíš pravé odpočinutí, uzdrav nás. Amen.

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, dej, at' jsme lidem kolem nás blízko, at' jsme pro ně bližními a oni pro nás. Dej, at' vidíme v lidech kolem nás člověka a ne anonymní masu. Dej, at' se jeden za druhého přimlouváme, at' jsme jeden druhému nakloněni, at' máme jeden pro druhého slabost, protože každý z nás je hoden lásky. Dej, at' ji pouze nečekáváme, ale sami rozdáváme plnými hrstmi. Modlíme se za ty, kteří skrze brýle své vlastní pravdy a svého přesvědčení nejsou schopni vnímat svět srdcem a láskou. Prosíme za ty, kteří jsou uvězněni ve svých zmatených pocitech a nerozumí tvým řádům a příkázáním. Prosíme za ty, které ovládá nenávisť či jiné zhoubné božstvo. Prosíme za dar odpuštění mezi nepřáteli. Prosíme, aby lidé neústupní a nemilosrdní prožili proměňující dotek lásky a milosti. Vždyť celý náš život není nic, nežli tvá veliká milost. Prosíme, uzdrav naši víru, naše vztahy, naši zbožnost. Amen.*